

Sociala skillnader i utbildningssystemet

version 21 nov. 2015

Donald Broady <donald.broady@soc.uu.se>
Utbildnings- och kultursociologi (SEC), Uppsala universitet
donald.broady@soc.uu.se
www.skeptron.uu.se/broady/sec/

Denna handout är avsedd som ett komplement till de ibland svårlästa slajdar som tillhör föreläsningen. Nedan återges somliga detaljrika grafer och sammanställningar i större format och bättre upplösning.

Jfr en föregående inspelad föreläsning, "Sociala skillnader i samhället". Där presenteras en del begrepp (kapital, habitus, strategi, det sociala rummet, fält) och metoder som i denna föreläsning tas för givna

---

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Utforska mötet mellan

- vad människor har i bagaget, och
- den sociala värld i vilken de inträder

Individer (eller sociala grupper) utrustade med vissa dispositioner (habitus) och andra tillgångar (kapital)

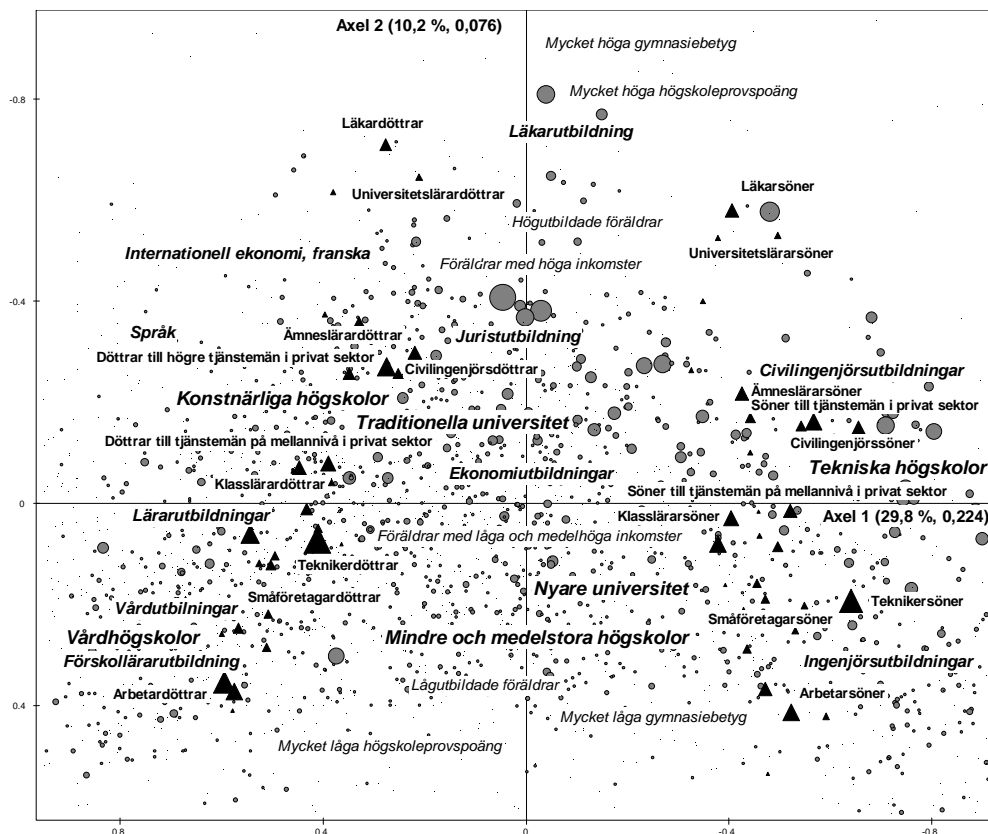
Ett register av för dem tillgängliga strategier

Positioner i den sociala världen (t.ex. i olika sociala fält)

(Mikael Börjesson är huvudansvarig för de följande analyserna)

Det svenska högskolefältet 1998, studenternas tillgångar samt utbildningar

32 sociala grupper uppdelade efter kön, studenternas tillgångar, 1 366 utbildningar, planet av axel 1 och 2.

Emil Bertilsson, Mikael Börjesson och Donald Broady, *Männen flyr fältet. Könsmönster i rekryteringen till svenska lärarutbildningar 1977-2007*. Redovisning av ett uppdrag för Högskoleverket, 31 jan. 2009, rev. 9 febr. 2009, p. 14.

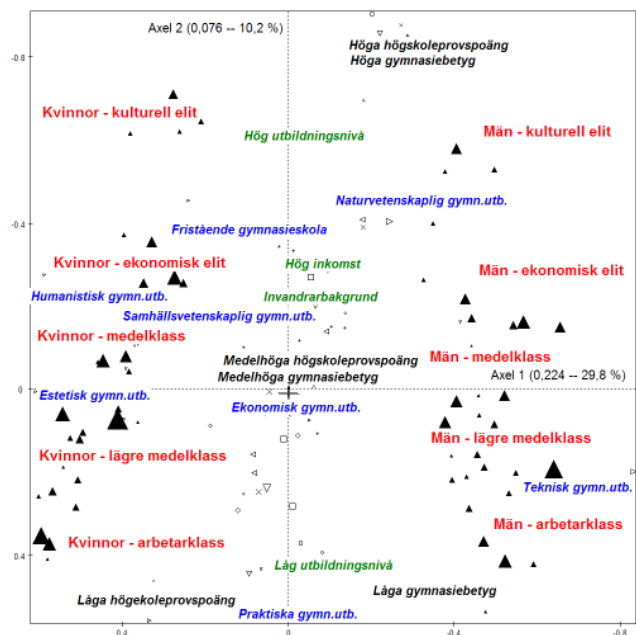
Utgiven i: *Man ska bli lärare! Den ojämna könsfördelningen inom lärarutbildningen – beskrivning och analys*, Högskoleverket, Stockholm 2009.

▲ Sociala grupper   ● Utbildningar per högskola

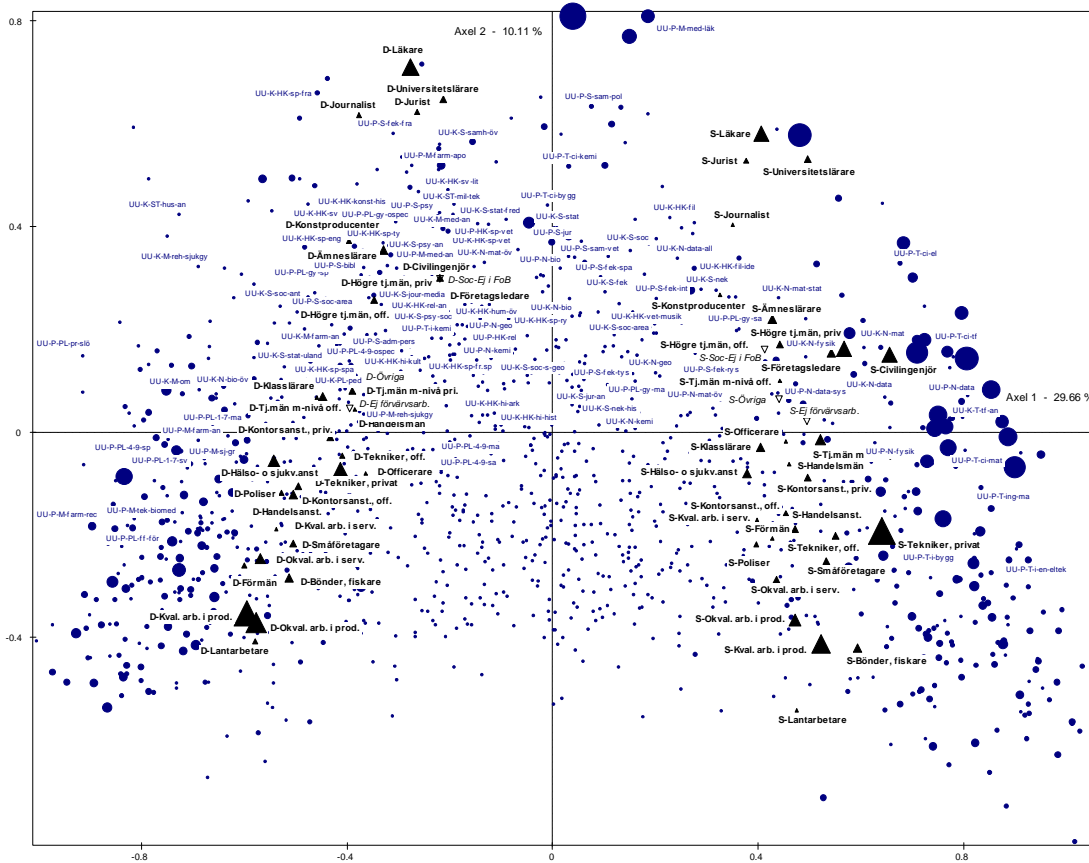
Fet text i kursiv indikerar utbildningsområden och lärosätестyper.
Text i kursiv indikerar supplementära egenskaper som inte bidragit till att konstruera strukturen.
 Storleken på symbolerna står i proportion till antalet individer.

Det svenska högskolefältet 1998, studenternas tillgångar

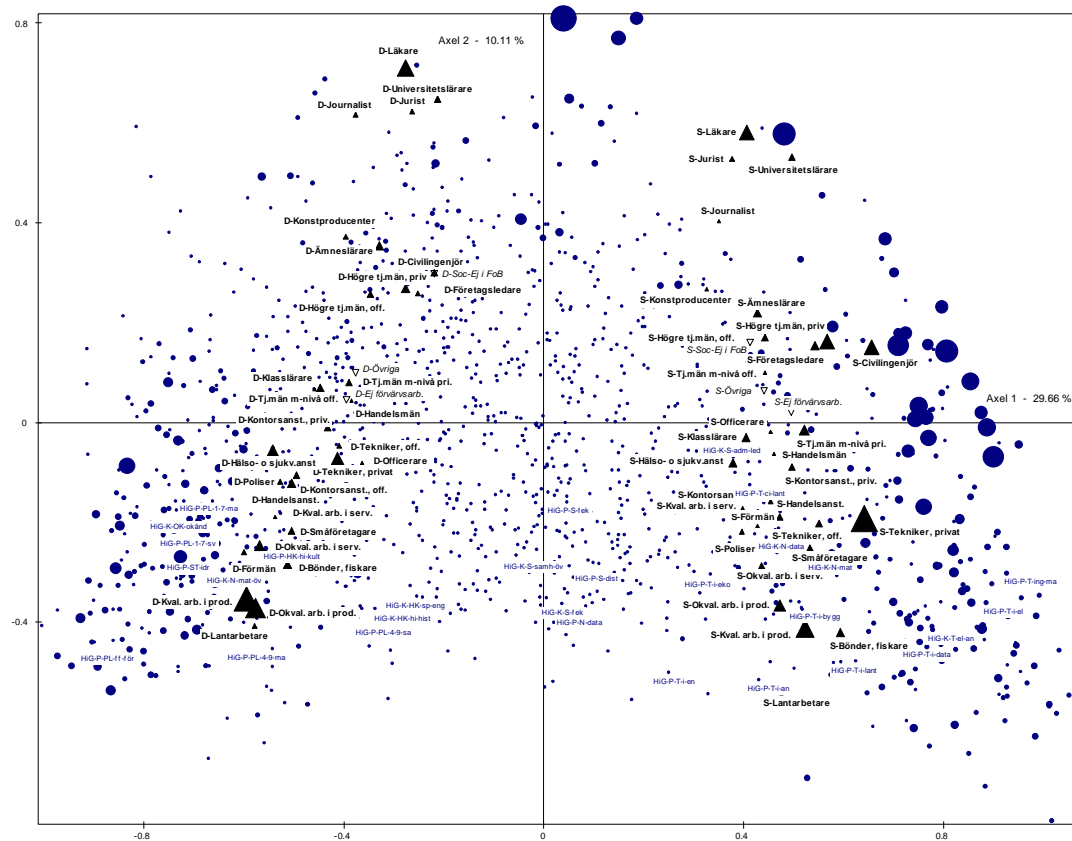
32 sociala grupper, uppdelade efter kön, planet av axel 1 och 2

Det svenska högskolefältet 1998, 32 sociala grupper uppdelade efter kön, axel 1 och 2 Uppsala universitets utbildningar angivna.

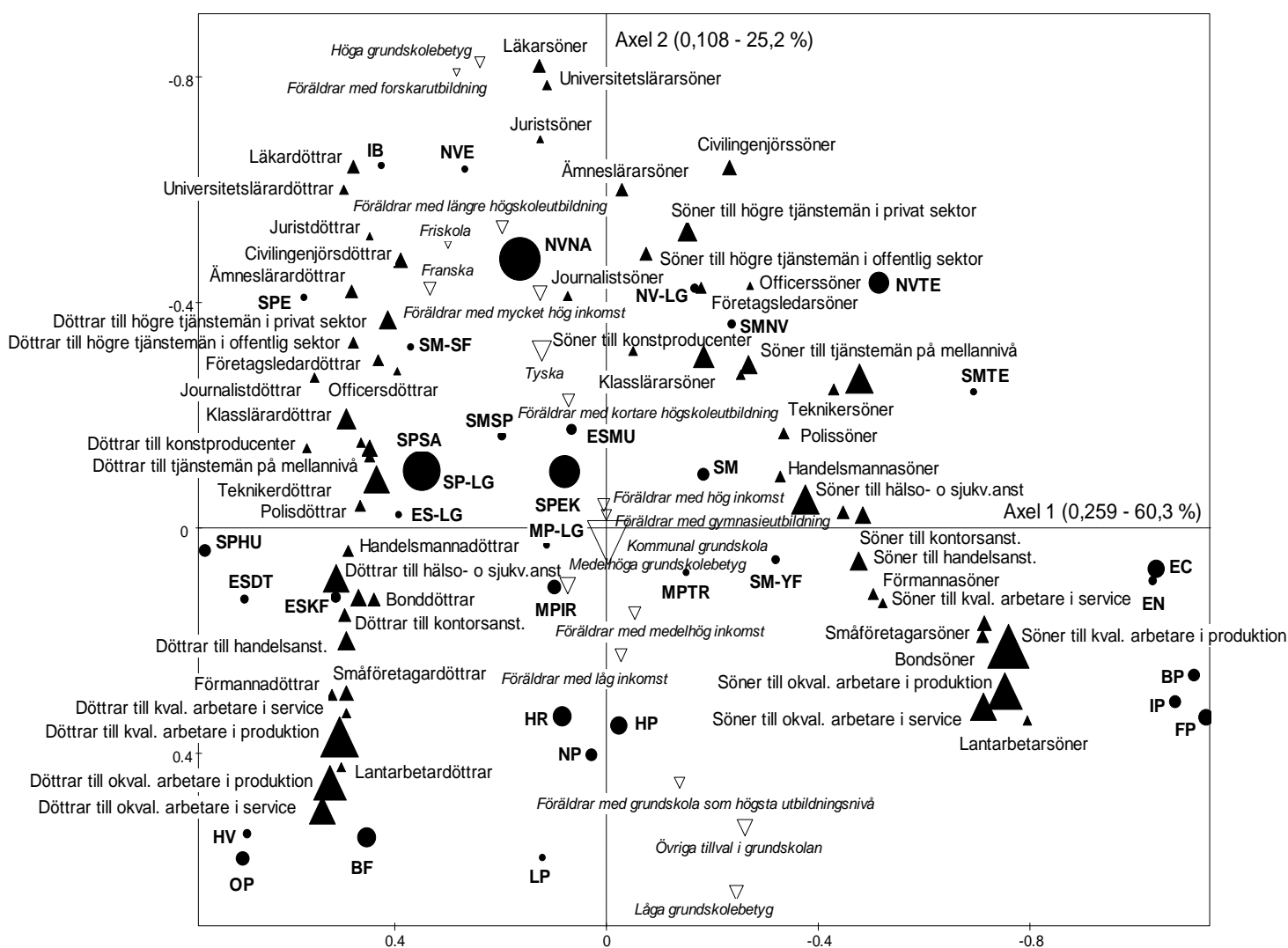

Samma rum, det svenska högskolefältet 1998, 32 sociala grupper uppdelade efter kön, axel 1 och 2.
Högskolans i Gävle utbildningar angivna.

Rummet av gymnasieutbildningar 1997–2000

Hela årskullarna, 32 sociala grupper uppdelade på kön

Ur Donald Broady & Mikael Börjesson, "En social karta över gymnasieskolan",
Ord & Bild, nr 3-4, 2006, pp. 90-99.

Även publ. i *Individ – samhälle – lärande. Åtta exempel på utbildningsvetenskaplig forskning*,
 Vetenskapsrådet, Stockholm 2008, pp. 24-5.

Ett regionalt fält av gymnasieutbildningar

Analys ur en studie delvis publicerad som Donald Broady, Mats B. Andersson, Mikael Börjesson, Jonas Gustafsson, Elisabeth Hultqvist och Mikael Palme, "Skolan under 1990-talet. Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier", pp. 5-133 i *Välfärd och skola. Antologi från Kommittén Välfärdsbokslut* (SOU 2000:39).

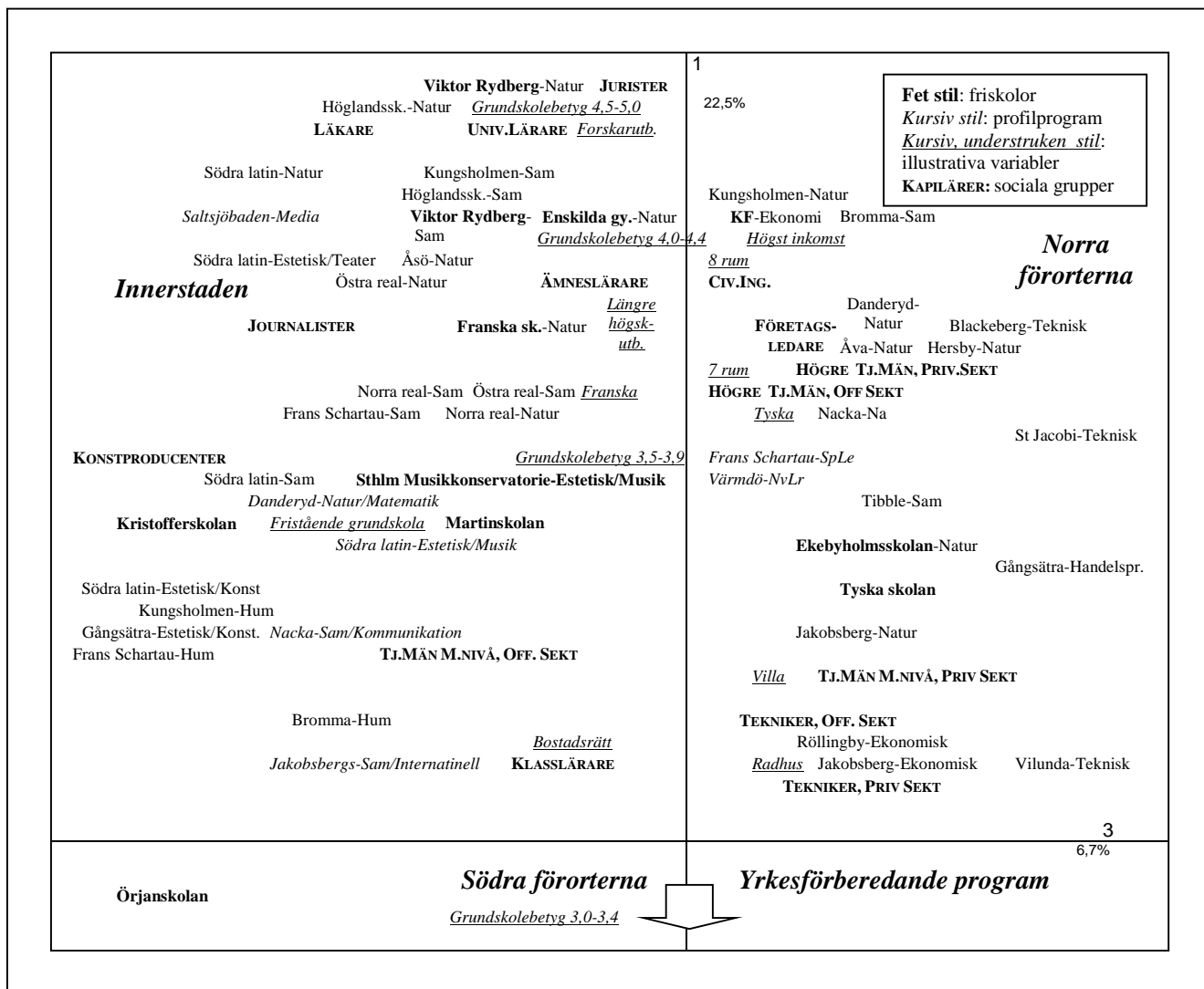
Äv. som pdf hos socialdepartementet, se http://www.social.regeringen.se/propositionermm/sou/pdf/sou2000_39.pdf

Inledningen finns i HTML-version på <http://www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/sec-27-inledn.html>

Mikael Börjesson har gjort merparten av de statistiska bearbetningarna.

Fältet av gymnasieutbildningar i Stockholmsregionen 1998

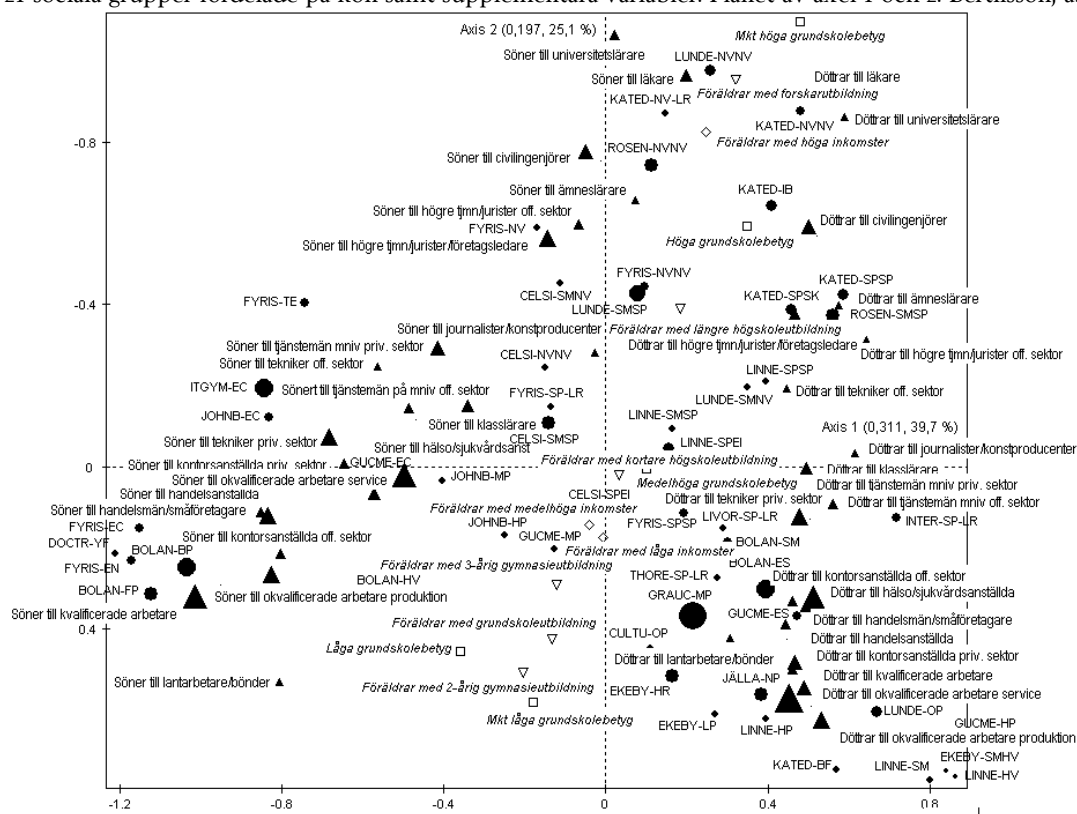
(enbart övre delen av fältet återges här)

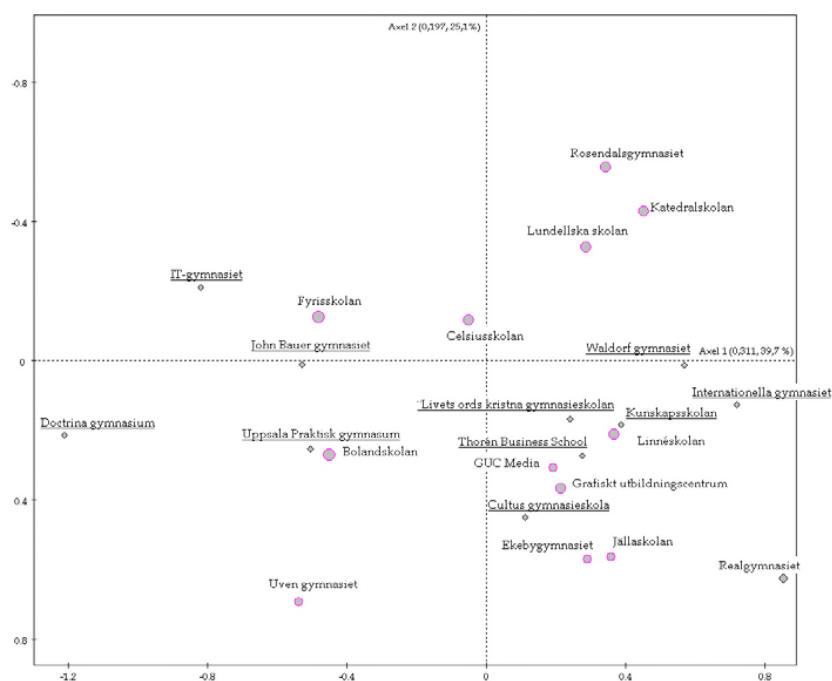
Gymnasiefältet i Uppsala 2005–2008

Ur Emil Bertilsson, *Skollärare. Rekrytering till utbildning och yrke 1977–2009*, diss., Uppsala universitet 2014
 Elevernas och deras föräldrarnas egenskaper. Enkel korrespondensanalys. Planet av axel 1 och 2. De två aktiva variablerna är dels gymnasieutbildning (t.ex. samhällvetenskapliga programmet med miljöinriktning vid Rosendalsgymnasiet, kod ROSEN-SMSP), dels elevernas sociala ursprung (21 kategorier) kombinerat med kön (t.ex. civilingenjörsdöttrar, civilingenjörssöner osv, sammantaget 42 olika kategorier). Supplementära variabler inprojicerade.

21 sociala grupper fördelade på kön samt supplementära variabler. Planet av axel 1 och 2. Bertilsson, a.a., p. 181.

Skolornas positioner i samma rum, dvs. planet av axel 1 och 2. Bertilsson, a.a., p. 182.

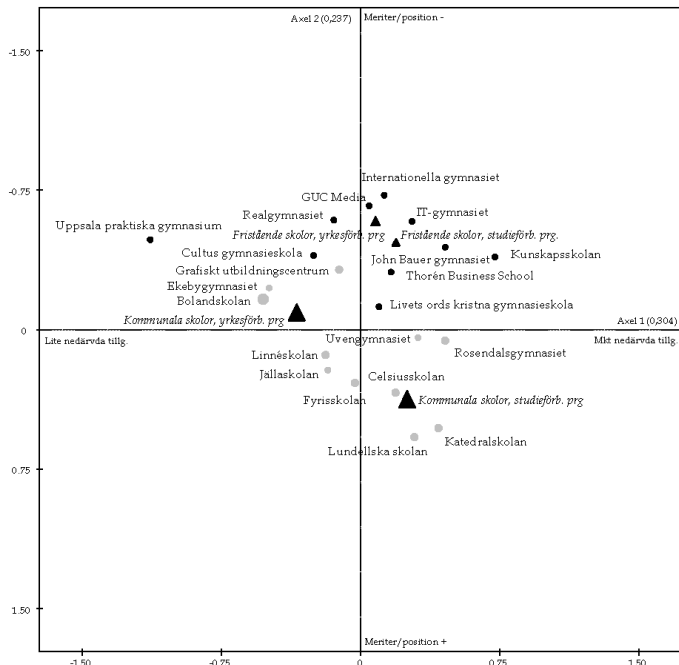

Gymnasielärarnas rum i Uppsala 2008.

Ur Emil Bertilsson, *Skollärare. Rekrytering till utbildning och yrke 1977–2009*, diss., Uppsala universitet 2014
 Specifik specifik multipel korrespondensanalys.

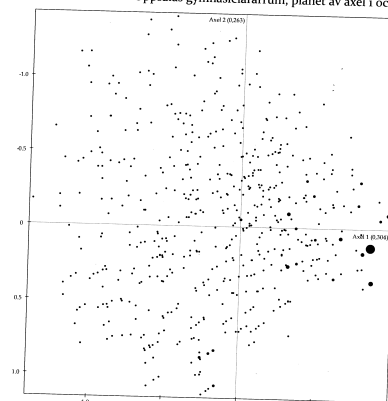
Skolornas och skoltypernas positioner. Bertilsson, a.a., p. 199

Graf 18: Skolor och skoltypernas positioner i lärarrummet. Planet av axel 1 och 2.

Samma rum, individmoln.
 Bertilsson, a.a., p. 318

Graf 26: Aktiva individer Uppsalas gymnasielärrum, planet av axel 1 och 2.

Samma rum, gymnasielärarnas sociala ursprung (deras föräldrars yrke och sektor) inprojicerat som supplementär variabel. Bertilsson, a.a., p. 317.

Graf 25: Uppsalas gymnasielärrum, sociala grupper som supplementär variabel, planet av axel 1 och 2.

